31/01/2023

Φόρουμ για τον Θρησκευτικό Τουρισμό στη Βυζαντινή Καστοριά

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του Φόρουμ για τον Θρησκευτικό Τουρισμό με τίτλο: «Βυζαντινή Καστοριά», που πραγματοποιήθηκε το τριήμερο 24 – 26 Ιανουαρίου 2023 με τη συνδιοργάνωση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, της Ιεράς Μητρόπολης Καστοριάς, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Καστοριάς, τον Δήμο Καστοριάς και τον Σύνδεσμο Ξενοδόχων της πόλης.

Το Φόρουμ εντάσσεται στην προοπτική για την ανάδειξη του πλούσιου βυζαντινού αποθέματος της περιοχής, την μεταλαμπάδευση της γνώσης του βυζαντινού πολιτισμού και την εν γένει περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, η οποία είναι εφικτή μέσω της καλύτερης δυνατής αξιοποίησης και προβολής των θρησκευτικών και πολιτιστικών μνημείων που διαθέτει.

Την έναρξη των εργασιών, το βράδυ της Τρίτης 24 Ιανουαρίου, κήρυξε η **Αντιπεριφερειάρχης κα. Δέσποινα Κοζατσάνη**.

Στην συνέχεια χαιρέτισαν το Συνέδριο: Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καστορίας κ. **Καλλίνικος**, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. **Ιερόθεος**, ο εκπρόσωπος του Σεβασμιώτατου Μητροπολίτου Φλωρίνης κ. **Θεοκλήτου**, ο Αρχιμανδρίτης **π. Θεωνάς**, ο Βουλευτής κ. **Ζήσης Τζηκαλάγιας**, η Διευθύντρια του Γραφείου Πρωθυπουργού στην Θεσσαλονίκη κ. **Μαρία Αντωνίου,** ο εκπρόσωπος του Δημάρχου Καστοριάς κ. **Ιωάννη Κορεντσίδη,** ο Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Καστοριάς κ. **Αθανάσιος Ρήμος,** ο Δήμαρχος Άργους Ορεστικού κ. **Παναγιώτης Κεπαπτσόγλου,** ο Δήμαρχος Νεστορίου κ. **Χρήστος Γκοσλιόπουλος**, η Γραμματέας σε θέματα κοινωνικής πολιτικής Νέας Δημοκρατίας, κα. **Μαρία Νάτσιου.**

Γραπτό χαιρετισμό απηύθυνε και η Βουλευτής κα. **Ολυμπία Τελιγιορίδου**.

Την πρώτη ημέρα της υποδοχής των συνέδρων έκλεισε ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας κ. **Γεώργιος Κασαπίδης.**

Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησαν μέλη τοπικών φορέων, της επιστημονικής κοινότητας, του τοπικού επιχειρηματικού κόσμου, του συλλόγου ξενοδοχοϋπαλλήλων, πολίτες με ενδιαφέροντα παράδοσης, ιστορίας και πολιτιστικής κληρονομιάς, σπουδαστές και καθηγητές των Δ.Ι.Ε.Κ θρησκευτικού τουρισμού και προσκυνηματικών περιηγήσεων με έδρα την Πτολεμαΐδα και την Σύρο.

Η θεματολογία του ήταν ολοκληρωμένη και ποικίλη, διαρθρωμένη στις ενότητες:

Τα Θρησκευτικά Μνημεία, Παιδεία και Πολιτισμός στην Μεταβυζαντινή Καστοριά, Τα Βυζαντινά Μνημεία στα Μνημεία της Φύσης, Ιστορία και Μοναχισμός, Σύγχρονη ζωή της πόλης, Οργάνωση Θρησκευτικού Τουρισμού και Προώθηση Θρησκευτικού Τουρισμού Καστοριάς.

Τα επί μέρους θέματα κλήθηκαν και παρουσίασαν δόκιμοι ομιλητές, Μητροπολίτες, Επιστήμονες, Καθηγητές, Εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Φορέων της Καστοριάς.

Συγκεκριμένα, οι εισηγητές και οι τίτλοι των εισηγήσεών τους ήταν:

- κα. Ανδρομάχη Σκρέκα, Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Καστοριάς: «Μνημεία Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς: Ναοδομία, Αρχιτεκτονική, Εικονογραφία, Ζωγραφική, Αρχοντικά, Καλντερίμια και Λοιπά Μνημεία».
- Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ.κ. Ιερόθεος: «Θεολογία και τέχνη».
- κ. Εμμανουήλ Κουτσιαύτης, Θεολόγος τ. Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων: «Παιδεία και Ελληνική γλώσσα στην Καστοριά μετά το Βυζάντιο».
- κα. Ζιώτα Χριστίνα, Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Φλωρίνης: «Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία των Πρεσπών».
- κα. Αναστασία Κυριατζή, Αρχαιολόγος Εφορείας Αρχαιοτήτων Καστοριάς: «Λίμνη: Παναγία Μαυριώτισσα. Γράμμος: Άγιος Ζαχαρίας, Ι.Μ.Τσούκας. Βίτσι: Άγ. Γεώργιος Ποιμενικού».
- Πανοσιολ. Αρχιμ. π. Στέφανος Σχοινάς, Ιστορικός Αρχαιολόγος, Γραμματέας Μ.Σ. Ιεράς Μητροπόλεως Καστοριάς: «Ιουστινιανός, Άγιοι της Καστοριάς (Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς), Η Καστοριά και η Ανατολική Ιστορία».

- Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ.κ. Συμεών: «Μοναχισμός και Μοναστήρια».
- Σεβ. Μητροπολίτης Καστορίας κ.κ. Καλλίνικος: «Σύγχρονες τάσεις και ανάγκες του κόσμου και οι προσκυνηματικές περιηγήσεις».
- κα. Βλάχβεη Ασπασία, Καθηγήτρια μάρκετιγκ στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: «Προσβασιμότητα, Μεταφορά, Εξυπηρέτηση, Δομές».
  Πανοσιολ. Αρχιμ. π. Σπυρίδων Κατραμάδος, Γραμματέας Γραφείου Προσκυνηματικού Τουρισμού Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος: «Οργάνωση προσκλήσεων Ενοριών και Κατηχητικών».
- κα. Αναστασία Γιαννακοπούλου, επικ. Καθηγήτρια στο Εργαστήριο Ψηφιακών μέσων και Στρατηγικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: «Πληροφόρηση, διαφήμηση».
- κα. Βασιλική Δημητροπούλου, Δρ. Ιστορικός Τέχνης, αναπλ. Εθνική Εμπειρογνώμων για Μνημεία Unesco: «Unesco, Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς».
- κα. Φλώρα Καραγιάννη, Δρ. Βυζαντινολόγος, Διευθύντρια Ευρωπαϊκού Κέντρου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων: «Καστορά: Μιά Βυζαντινή Πολιτεία, Κέντρο για την μελέτη και ανάδειξη του Βυζαντινού Πολιτισμού».
- κα. Σουλτάνα Ζορπίδου, Αρχαιολόγος, σύμβουλος επικοινωνίας: «Η Καστοριά ως προορισμός πνευματικού τουρισμού».
- κ. Σιδέρης Σμαρόπουλος, Πρόεδρος Συλλόγου Ξενοδόχων Καστοριάς: «Οι προτάσεις του Συνδέσμου Ξενοδόχων Καστοριάς».
- κ. Γεώργιος Κασαπίδης, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας: «Ο Τουριστικός Σχεδιασμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας».

Μετά από κάθε ενότητα ακολουθούσε συζήτηση με ερωτήσεις από το κοινό.

Εισηγήσεις

Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος: Θεολογία και Τέχνη

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου **κ. Ιερόθεος**, εισηγήθηκε το θέμα: «**Οι δύο τύποι θεολογιών (δυτικός και ορθόδοξος) και οι δύο βαθμοί της Ορθοδόξου θεολογίας στην τέχνη**», στην ενότητα του Συνεδρίου για τα άϋλα μνημεία.

Και ο Σεβασμιώτατος ανέφερε μεταξύ άλλων: «*Το συμπέρασμα είναι ότι η ορθόδοξη θεολογία διατυπώνεται και εκφράζεται στην ναοδομία και την αγιογραφία. Τα κτίσματα και οι αγιογραφίες γίνονται από ανθρώπου που είναι εκφραστές της Ορθοδόξου Παραδόσεως και οδηγούν στην κοινωνία με τον Θεό. Και φυσικά αυτή είναι η ζωντανή παράδοση της Καστοριάς.*

Όταν, λοιπόν, λέτε ότι η Καστοριά είναι Βυζαντινή πόλη (Ρωμαΐϊκη πόλη), αυτό πρέπει να το εννοείτε ότι είναι Ορθόδοξη θεολογική πόλη, εκφράζει την Ορθόδοξη θεολογία της Εκκλησίας και αυτό είναι αρκετά προκλητικό, γιατί σας προσκαλεί σε πνευματική εγρήγορση, σε αναβάσεις θεολογικές και σε απόκτηση γνώσεως θεολογικής. Ζη κανείς σε ένα θεολογικό τόπο και εμπνέεται στο να καταλαβαίνει τι είναι Ορθόδοξη θεολογία και πως πρέπει να θεολογεί, πως να θεολογεί εκκλησιαστικά και πως να εκκλησιάζεται θεολογικά».

Δείτε την Εισήγηση του Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ.κ. Ιερόθεου

Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Συμεών: Μοναχισμός και Μοναστήρια

Ο Σεβασμιώτατος **Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Συμεών**, αφού αναφέρθηκε στα Μοναστήρια της Ιεράς Μητροπόλεως Καστοριάς και υπογράμμισε τις πνευματικές βάσεις του Μοναχισμού, στην συνέχεια έθεσε με τρόπο τεχνοκρατικό και ουσιαστικό συγκεκριμένες ρεαλιστικές προτάσεις για την ανάπτυξη των προσκυνηματικών περιηγήσεων.

Αρχιμανδρίτης π. Στέφανος Σχοινάς, Ιστορικός Αρχαιολόγος, Γραμματέας Μ.Σ. Ιεράς Μητροπόλεως Καστοριάς: Ιστορικά πρόσωπα κατά τη βυζαντινή περίοδο και οι τοπικοί άγιοι της Καστοριάς

“Στην τοπική ιστορία της Καστοριάς συμπεριλαμβάνονται δύο βυζαντινοί αυτοκράτορες: ο Ιουστινιανός (527-565) ο οποίος οχύρωσε την πόλη από τα δυτικά, και ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνό (1080-1118) ο οποίος βρέθηκε στην Καστοριά εκδιώκοντας τους Νορμανδούς (1083). Ο αδελφός του Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου (1259-1281) σεβαστοκράτορα Ιωάννη ο οποίος βρέθηκε στην Καστοριά ύστερα από την νικηφόρα του μάχη στην Πελαγονία (1259), γίνεται ο χορηγός της εικονογράφησης του νοτίου εξωτερικού τοίχου στο καθολικό της Μονής” ανέφερε μεταξύ άλλων ο π. Στέφανος

Αρχιμανδρίτης π. Σπυρίδωνας Κατραμάδος: Οργάνωση προσκλήσεων Ενοριών και Κατηχητικών

“Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής και της σκέψης όσων ασχολούνται με αυτόν τον τομέα διακονίας της Εκκλησίας ότι το προσκύνημα δεν είναι απλή αφορμή για αναψυχή, αλλά μέσο πνευματικής ανάτασης, επίσκεψη σε τόπους άγιους, πληρωμένους χάριτος και ευλογίας” ανέφερε μεταξύ άλλων ο **Αρχιμανδρίτης π. Σπυρίδωνας Κατραμάδος**

Αποτελέσματα

Σημαντικές πτυχές του Συνεδρίου ήταν:

-Η παρουσίαση του πολιτιστικού και πνευματικού πλούτου της Καστοριάς και της ευρύτερης περιοχής της, με τα μνημεία και τα κειμήλια της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής εποχής, και η εργώδης προσπάθεια συντήρησής τους.

-Η παρουσίαση του «λόγου», του νοήματος των μνημείων, δηλαδή του λαμπρού θεολογικού και ιστορικού υπόβαθρου των μνημείων αυτών και η διαπίστωση ότι η πνευματικότητα εκείνης της εποχής που τα δημιούργησε παραμένει ζωντανή στην σύγχρονη Καστοριά.

--Η κατάθεση σημαντικών συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων προτάσεων για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, με βάση τα μνημεία αυτά και το πνευματικό, ιστορικό και πολιτιστικό φορτίο τους.

Σημαντικές απτές επιτυχίες του Συνεδρίου ήταν:

– Η στοιχειοθέτηση της ανάγκης να περιληφθεί η Καστοριά στα μνημεία του παγκοσμίου Οργανισμού της UNESCO και η ανάληψη της πρωτοβουλίας προς τον σκοπό αυτό από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και τους συνδιοργανωτές του Φόρουμ.

– Η καθιέρωση ετησίου Διεθνούς Συνεδρίου για τον Βυζαντινό πολιτισμό στην Καστοριά από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και τους συνδιοργανωτές του Φόρουμ.

– Η χρηματοδότηση της συγκέντρωσης στοιχείων και έκδοσης αντίστοιχου βιβλίου, όπου θα καταγράφονται οι ευεργέτες της Καστοριάς από το μακρινό παρελθόν έως και σήμερα.

Το Φόρουμ περιελάμβανε και το βιωματικό μέρος, με επισκέψεις και ξεναγήσεις στο Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς, σε Βυζαντινούς Ναούς της πόλης και σε δύο ιστορικά Μοναστήρια, των Αγίων Αναργύρων και του Γενεθλίου της Θεοτόκου Κλεισούρας.

Πορίσματα

– Οι όποιες ενέργειες προς τον κοινό σκοπό της ανάπτυξης του Θρησκευτικού Τουρισμού (Προσκυνηματικών Περιηγήσεων) γίνονται με συνεργασία όλων των Αρχών και Φορέων του τόπου.

– Το Φόρουμ ανταποκρίθηκε στο κοινό αίτημα όλων των παραγόντων της περιοχής για την ανάπτυξη του λεγομένου θρησκευτικού τουρισμού στην περιοχή μας, για την ανάδειξη του εν πολλοίς κρυμμένου πλούτου της πόλης και της Επαρχίας της Καστοριάς και για την ενεργοποίηση μιας εναλλακτικής μορφής ανάπτυξης του τόπου μας.

– Η Καστοριά και η ευρύτερη περιοχή της έχει μια μοναδικότητα ως προς τον μεγάλο πλούτο βυζαντινών μνημείων.

– Τα βυζαντινά μνημεία έχουν μια «ταυτότητα», ένα «λόγο», ένα νόημα, δηλαδή οι κτήτορες και οι δημιουργοί τους εμπνεύστηκαν από την θεολογία της Εκκλησίας.

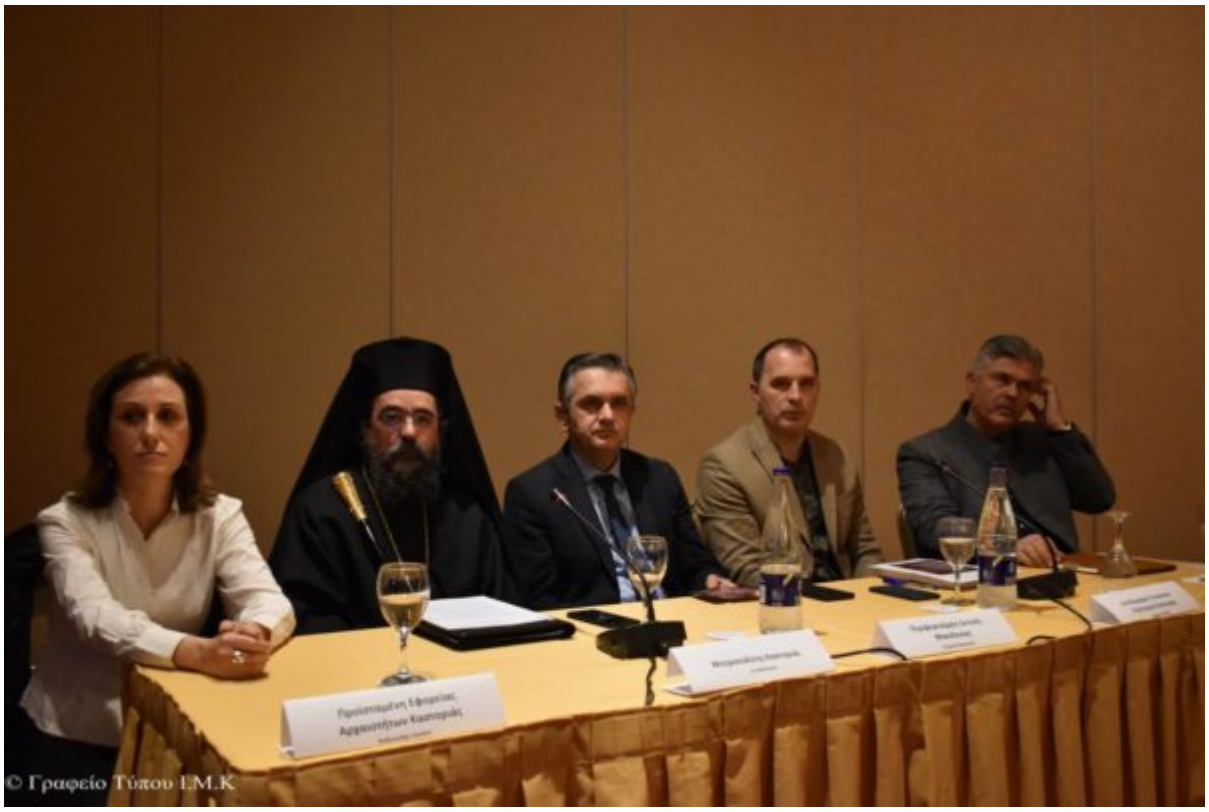

– Τα Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία της Καστοριάς παραμένουν «ζωντανά», δηλαδή εν λειτουργία, και η πνευματικότητά τους ικανοποιεί και τις ανάγκες των σύγχρονων ανθρώπων.

– Και η ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς που πλαισιώνει την Βυζαντινή Πολιτεία της διαθέτει επίσης πνευματικό, πολιτιστικό, ιστορικό, αρχαιολογικό πλούτο που συνδυάζεται με το φυσικό κάλλος και της πόλης και της ενδοχώρας.

-- Τα μνημεία της Καστοριάς συνδέονται με τα θαυμάσια εκκλησιαστικά μνημεία των Πρεσπών, και αποτελούν μια ευρύτερη ενότητα για τους επισκέπτες – προσκυνητές – ταξιδιώτες.

– Η σύνδεση των μνημείων της Καστοριάς με άλλα μεγάλα προσκυνηματικά κέντρα, όπως με τα Μετέωρα και το Άγιον Όρος, είναι επιθυμητή και εφικτή.

– Η Καστοριά είναι μια Βυζαντινή Πολιτεία που μπορεί να αποτελέσει κέντρο για την μελέτη και ανάδειξη του Βυζαντινού Πολιτισμού.

– Η Καστοριά έχει τις προϋποθέσεις για να ενταχθεί στα μνημεία πολιτισμού της Unesco.

– Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αναλαμβάνει την πρωτοβουλία, σε συνεργασία με τους Συνδιοργανωτές του Φόρουμ και με τους εμπλεκομένους Φορείς, να ενεργήσει τα δέοντα για την ένταξη της Καστοριάς στα μνημεία της Unesco.

– Η παιδεία στην Καστοριά την εποχή του Βυζαντίου, που συνδύαζε πίστη και γλώσσα, παρέμεινε ως όπλο για την διατήρηση της εθνικής ταυτότητας.

– Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αναλαμβάνει την πρωτοβουλία χρηματοδότησης της συγκέντρωσης στοιχείων και έκδοσης αντίστοιχου βιβλίου, όπου θα καταγράφονται οι ευεργέτες της Καστοριάς από το μακρινό παρελθόν έως και σήμερα.

– Μεγάλες ιστορικές πολιτικές και εκκλησιαστικές προσωπικότητες συνδέονται με την Βυζαντινή Πολιτεία της Καστοριάς, όπως ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός, ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς κ.ά.

-- Υφίσταται διάκριση μεταξύ τουρίστα και προσκυνητή, ως προς τα κίνητρα και την συμπεριφορά.

– Υφίσταται άμεση ανάγκη για προετοιμασία των κατάλληλων δομών για την περαιτέρω ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού.

– Είναι αρμοδιότητα και υποχρέωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γενικότερα της Πολιτείας για έργα υποδομής σε προσκυνήματα και θρησκευτικά μνημεία.

– Τέθηκαν σημαντικές εφαρμόσιμες προτάσεις για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού, όπως αυτές κατεγράφησαν στα πρακτικά που θα εκδοθούν.

– Το Φόρουμ δίνει το έναυσμα για την πραγματοποίηση σε ετήσια βάση Διεθνούς Συνεδρίου Βυζαντινού Πολιτισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων στην Καστοριά.

– Στον τομέα της Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης παρουσιάστηκε από τους ομιλητές η σπουδαιότητα της χιλιόχρονης αυτοκρατορίας του Βυζαντίου με τα σημαντικότερα κέντρα της, μεταξύ των οποίων οι Πρέσπες και η Καστοριά. Η πόλη ανεδείχθη στους μεσαιωνικούς χρόνους σε αυτοδύναμο διοικητικό, οικονομικό, εμπορικό και καλλιτεχνικό κέντρο της αυτοκρατορίας με καίρια σημασία για την ασφάλειά της. Ωστόσο, και μετά την οθωμανική κατάκτηση η Καστοριά ευημερεί και εξελίσσεται σε σημαίνον οικονομικό και καλλιτεχνικό κέντρο των Βαλκανίων με αδιάψευστους μάρτυρεςτην ποιότητα της καλλιτεχνικής παραγωγής στα κτήρια της θρησκευτικής και κοσμικής της αρχιτεκτονικής.

– Τέλος, εκφράστηκε η ευχή στα επόμενα συνέδρια να διευρυνθεί τόσο η θεματολογία όσο και το εύρος των εισηγητών, ώστε να συμβάλλουν δυναμικά στο να καταστεί η Καστοριά κέντρο έρευνας και μελέτης του βυζαντινού πολιτισμού στα Βαλκάνια γενικότερα.

Περισσότερες Φωτογραφίες